

**WARUNKI
ZAJĘCIA PASA DROGOWEGO OBJĘTEGO GWARANCJĄ ORAZ RĘKOJMIĄ**

Niniejsze warunki określają ogólne zasady i wymogi formalno – prawne oraz techniczne prowadzenia robót w pasie drogowym dróg gminnych w zakresie wejścia w teren, realizacji robót oraz odtworzenia nawierzchni, w tym warunki przywrócenia pasa drogowego do poprzedniego stanu użyteczności

I. Postępowanie od złożenia wniosku do wydania decyzji w sprawie zajęcia pasa drogowego na czas robót:

1. Zajmujący pas drogowy przed planowanym zajęciem pasa musi uzyskać od Gwaranta pisemną zgodę na naruszenie wykonanych prac. Zgodę taka należy przedstawić Zarządcy drogi (dołączyć do wniosku).
2. W przypadku sprzeciwu bądź zgody Gwaranta na naruszenie gwarancji zajmujący pas drogowy przed planowanym zajęciem pasa składa do zarządcy drogi – Burmistrza Wołomina - wniosek o wydanie zezwolenia na zajęcie pasa drogowego na czas prowadzenia robót na 30 dni przed planowanym wejściem w teren.
3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien spełniać wymagania określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie określenia warunków udzielania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1264 z późn. zm.), tj.:
  - 1) imię i nazwisko oraz adres lub nazwę i siedzibę podmiotu występującego o zajęcie pasa drogowego;
  - 2) cel zajęcia pasa drogowego;
  - 3) lokalizację i powierzchnię zajętego pasa drogowego, a w przypadku reklam powierzchnię reklamy;
  - 4) planowany okres zajęcia pasa drogowego.
4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy załączyć:
  - 1) szczegółowy plan sytuacyjny w skali 1:1.000 lub 1:500, z zaznaczeniem granic i podaniem wymiarów planowanej powierzchni zajęcia pasa drogowego, a w przypadku umieszczenia reklamy - z podaniem jej wymiarów;
  - 2) zatwierdzony projekt organizacji ruchu, jeżeli zajęcie pasa drogowego wpływa na ruch drogowy lub ogranicza widoczność na drodze albo powoduje wprowadzenie zmian w istniejącej organizacji ruchu pojazdów lub pieszych;
  - 3) Projekt organizacji ruchu związany z robotami prowadzonymi w pasie drogowym powinien określać sposób zabezpieczenia tych robót zgodnie z wymogami bezpieczeństwa ruchu drogowego – w przypadku dróg utwardzonych, lub szkic zabezpieczenia terenu – w przypadku dróg gruntowych;
5. W przypadku zajęcia pasa drogowego w celu prowadzenia robót do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć dodatkowo:

- 1) ogólny plan orientacyjny w skali 1:10.000 lub 1:25.000 z zaznaczeniem zajmowanego odcinka pasa drogowego oraz informację o sposobie zabezpieczenia robót, jeżeli nie jest wymagany projekt organizacji ruchu;
  - 2) oświadczenie o posiadaniu ważnego pozwolenia na budowę obiektu umieszczanego w pasie drogowym lub o zgłoszeniu budowy lub prowadzonych robót właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej.
6. W przypadku zajęcia pasa drogowego w celu prowadzenia robót do wniosku, o którym mowa w ust. 1, zarządca drogi może zażądać dostarczenia dodatkowych dokumentów, a w szczególności:
- 1) projektu budowlanego obiektu umieszczanego w pasie drogowym;
  - 2) harmonogramu robót prowadzonych w pasie drogowym, zwłaszcza w przypadkach etapowego prowadzenia robót.

II. Postępowanie po uzyskaniu decyzji:

1. Wejście w teren może nastąpić po otrzymaniu decyzji.
2. Roboty należy prowadzić zgodnie z decyzją, dokumentacją projektową dołączoną do wniosku, niniejszymi warunkami oraz dokonаныmi uzgodnieniami.
3. Zajęcie pasa drogowego przez sprzęt budowlany (samochody, koparki itp.) lub składowane materiały jest traktowane równorzędnie z zajęciem pasa pod roboty.
4. Za okres zajęcia pasa rozumie się okres wprowadzenia na teren pasa drogowego do protokolarnego pozytywnego odbioru pasa przez zarządcę drogi, łącznie z dniami świątecznymi i wolnymi od pracy.
5. Dopuszcza się czasowe odtworzenie nawierzchni przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych i wymaga się właściwego oznakowania zapewniającego bezpieczeństwo ruchu. Docelowe odtworzenie nawierzchni wymaga powtórnego zgłoszenia zajęcia pasa drogowego.
6. W trakcie trwania robót i po ich zakończeniu zobowiązuje się zajmującego pas do:
  - a. Ciągłej kontroli i utrzymywania porządku na zajętej terenie i w jego bezpośrednim otoczeniu.
  - b. Przedłożenia badań zagęszczenia gruntu w miejscu wykopu/przekopu zgodnie z Polską Normą i zasadami sztuki budowlanej, z odstępstwem w stosunku do zagęszczenia gruntu zawartym w niniejszych warunkach.
  - c. Dostarczenia 1 egz. kopii dokumentacji powykonawczej przed przystąpieniem do użytkowania urządzenia [kserokopia powykonawczej dokumentacji technicznej w zakresie rysunków wykonawczych tj. plan sytuacyjny, przekroje, detale konstrukcyjne, opis techniczny (bez: uzgodnień, opinii, uprawnień projektanta, decyzji administracyjnych itp.), kopia atestów na zastosowane materiały drogowe, kopia badań zagęszczeń gruntu, karta gwarancyjna wg wzoru].
  - d. Dostarczenie wraz z protokołem odbioru pisemnej gwarancji na wykonane prace.

Uwaga: podmiot faktycznie zajmujący pas drogowy ponosi wszelką odpowiedzialność związaną z zajęciem przez niego pasa drogowego, w tym, ale nie wyłącznie odpowiedzialność za naruszenie postanowień decyzji/zezwolenia, niniejszych warunków, a także odpowiedzialność wobec osób trzecich z tytułu wystąpienia ewentualnych szkód powstałych w związku z zajęciem pasa drogowego; odpowiedzialność powyższą ponosi również subsydiarnie właściciel urządzeń umieszczanych w pasie drogowym, na wniosek którego wydano decyzję/zezwolenie w sprawie zajęcia pasa drogowego.

III. Postępowanie przed i po protokolarnym odbiorze pasa drogowego:

1. Obowiązkiem zajmującego pas jest utrzymywanie we właściwym stanie technicznym i estetycznym umieszczonych na pasie urządzeń i obiektów, wykonywanie na własny koszt ich konserwacji oraz ponoszenie za ich stan odpowiedzialności prawnej wobec zarządcy drogi i osób trzecich.
2. Obowiązkiem zajmującego pas jest uzyskanie od Gwaranta protokołu odbioru robót i dostarczenie go do Zarządcy drogi.
3. Odtworzona nawierzchnia podlega odbiorowi przez przedstawicieli z ramienia Zarządcy drogi na pisemne zgłoszenie Wykonawcy niezwłocznie po zakończeniu prac.
4. Jeżeli w ciągu trzech lat od udostępnienia dla ruchu uprzednio zajętego odcinka pasa drogowego ujawnią się wady techniczne spowodowane nieprawidłowym wykonaniem robót, zarządca drogi powiadamia o tym zajmującego pas drogowy oraz określa termin usunięcia wad. W razie opóźnienia w usuwaniu wad, zarządca drogi może wykonać niezbędne roboty na koszt i ryzyko zajmującego pas

drogowy

IV. Postępowanie na wypadek konieczności przedłużenia okresu zajęcia pasa drogowego:

1. Zajmujący pas drogowy ma obowiązek wystąpić z kolejnym wnioskiem o wydanie decyzji na zajęcie pasa drogowego, jeśli przewiduje, że nie uda mu się zakończyć robót w terminie na jaki została wydana pierwotna decyzja, przed upływem terminów podanych w pierwszej decyzji.
2. Jeśli pomiędzy wygaśnięciem pierwszej decyzji a wystąpieniem z wnioskiem o wydanie kolejnej decyzji, o której mowa w ust. 1, roboty będą prowadzone, okres ten zostanie zaliczony jako samowolne zajęcie pasa drogowego z wszelkimi tego konsekwencjami prawnymi (opłaty karne).

V. Postępowanie na wypadek zakończenia robót przed terminem określonym w decyzji:

1. Zgłoszenie gotowości odbioru pasa musi nastąpić wcześniej niż w terminie wskazanym w decyzji zezwalającej na zajęcie pasa drogowego.
2. Spisanie pozytywnego protokołu odbioru oraz złożenie wniosku o zmianę decyzji ostatecznej w przedmiocie zmiany terminu zajęcia pasa drogowego.
3. Po otrzymaniu decyzji o zmianie decyzji ostatecznej należy złożyć wniosek o zwrot nadpłaconej kwoty z podaniem nr konta, na który ma nastąpić zwrot.
4. Wysokość zwrotu części opłat uiszczonych w związku z zajęciem pasa zostanie ustalona proporcjonalnie do liczby dni pozostałych do końca okresu na zajęcie pasa określonego w decyzji.

VI. Warunki przywrócenia pasa drogowego do poprzedniego stanu użyteczności:

1. W przypadku nie otrzymania zgody od Gwaranta robót, prace należy wykonywać w następujący sposób:
  - roboty ziemne oraz instalacyjne należy wykonywać metodą bezwykopową, tak aby nie naruszyć wykonanej nawierzchni oraz istniejącej przyległej infrastruktury.W przypadku braku możliwości wykonania robót metodą bezwykopową w pasie drogowym należy indywidualnie uzgodnić z Zarządcą drogi technologie wykonania prac.
Warunki w formie pisemnej zostaną przekazane Wnioskodawcy.
2. Jednocześnie Zajmujący pas drogowy dokona oznakowania i zabezpieczenia miejsca robót zgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu (bądź szkicem), będzie prowadził stałą kontrolę wykonanego oznakowania, a organizacja ruchu będzie obejmować faktycznie zajmowaną strefę robót. Zobowiązuje się zajmującego pas do przywrócenia kompletnego oznakowania stałej organizacji ruchu równocześnie z likwidacją oznakowania na czas robót.
3. Zajmujący pas drogowy odpowiada za prawidłowe odtworzenie nawierzchni po wykonanych robotach w pasie drogowym. Poszczególne elementy pasa drogowego oraz chodniki/zieleńce/pobocza sąsiadujące z robotami nie mogą być w gorszym stanie niż przed przystąpieniem do robót.
4. Przed przystąpieniem do robót w pasie drogowym podmiot zajmujący powinien wykonać dokumentację fotograficzną stanu pasa drogowego.
5. Jeżeli w pasie drogowym w miejscu prowadzonego wykopu występują grunty, które przez bezpośrednie zagęszczanie nie mogą uzyskać wymaganego wskaźnika zagęszczenia, to należy zapewnić ich wymianę.
6. Przed przystąpieniem do robót odtworzeniowych nawierzchni należy wykonać badanie zagęszczenia gruntu. Powiadomienie o planowanych badaniach należy zgłosić telefonicznie lub pisemnie na dzień przed przystąpieniem do badań, aby przedstawiciel zarządcy drogi mógł w nich uczestniczyć.
7. Brak pozytywnych badań wyklucza możliwość przystąpienia do naprawy lub wykonania nawierzchni. Wymagany wskaźnik zagęszczenia gruntu w jezdni $I_s=1,0$ we wszystkich punktach badania i na wszystkich głębokościach do rzędnej 20 cm powyżej przewodu. W przypadku nie powiadomienia zarządcy drogi o terminie badań gruntu roboty nie będą odebrane i jednocześnie nadal będą naliczane opłaty za zajęcie pasa drogowego wraz z karami za przekroczenie terminu określonego w decyzji.
8. W przypadku wątpliwości odnośnie jakości zagęszczenia gruntu zarządca drogi zastrzega sobie prawo dokonania badań uzupełniających, których koszt ponosi robót zajmujący pas drogowy, jeśli badania te wykazą nieprawidłowe zagęszczenie gruntu.
9. Docinanie nawierzchni po wykonywanych robotach sieciowych i przyłączeniowych ma być

wykonywane z możliwie najmniejszą liczbą załamania linii cięcia, aby nie obniżyć jakości odtwarzanej nawierzchni.

10. Na konstrukcję nawierzchni asfaltobetonowej w miejscu odtworzeń po wykopach musi się składać:
  - a. podsypka piaskowa o łącznej grubości takiej samej jak podsypka istniejąca, lecz nie mniejszej niż 10 cm.
  - b. podbudowa z tłucznia kamiennego, drogowego o frakcji 31-63 zaklinowana klinem kamiennym o odpowiednim uziarnieniu, o łącznej grubości takiej samej jak podbudowy istniejącej lecz nie mniej niż 20 cm.
  - c. nawierzchnia asfaltobetonowa lub polimeroasfaltowa ma mieć dwie warstwy, o łącznej grubości takiej samej jak nawierzchni istniejącej, lecz nie mniej niż 2x 4cm.
  - d. nawierzchnia ma być wykonana z masy asfaltowej o parametrach odpowiednich dla kategorii ruchu istniejącej nawierzchni, lecz nie mniejszej jak dla ruchu KR -2.
11. Nawierzchnię asfaltobetonową należy układać rozścielaczem do mas bitumicznych. Jeśli fragmenty do naprawy nie pozwalają na zastosowanie rozścielacza należy ją układać ręcznie, przy czym jakość i równość nawierzchni nie może odbiegać od jakości nawierzchni rozkładanej mechanicznie.
12. Na zjazdach/wjazdach do bram odtworzenie nawierzchni należy wykonać z materiału z jakiego był on pierwotnie wykonany. Podbudowa na wjeździe do bramy musi mieć grubość min. 15 cm i może być wykonywana zarówno z betonu jak i z tłucznia.
13. Zakres odtworzenia nawierzchni asfaltobetonowej:
  - a. Nawierzchnia ma być odtwarzana w zakresie wykonywanego wykopu pod instalacje lub urządzenia podziemne,
  - b. Szerokość odtworzenia nawierzchni obejmuje szerokość wykopu powiększoną o 30 cm z każdej strony wykopu poza szerokość nawierzchni naruszonej, oberwanej lub zniszczonej na krawędziach wykopów (patrz rys. 1),
  - c. Naprawa nawierzchni w szerokości podanej w pkt 12b obejmuje całą konstrukcję nawierzchni ze wszystkimi jej warstwami,
  - d. Jeżeli zniszczeniu uległa sama nawierzchnia poza szerokością podaną w pkt 12b (np. w skutek wbicia się łap lub gąsienicy koparki w nawierzchnię) należy odtworzyć nawierzchnię bez wymiany podbudowy w grubości jaka występowała dotychczas na tej jezdni.
  - e. Jeżeli po wykonaniu wykopów i odcięciu nawierzchni do odtworzenia pozostanie przy krawężniku jezdni pas szerokości mniejszej niż 60 cm (jeśli brak jest krawężnika pas mniejszy niż 1m) należy go zerwać bez naruszania podbudowy istniejącej i również na tym pasie ułożyć nową nawierzchnię.
  - f. Układanie mieszanki asfaltowej ma być wykonywane w temperaturze podłoża i powietrza powyżej +5°C, na suche, czyste i odpyłone podłożu po uprzednim jego skropieniu asfaltem.
  - g. Jeśli mieszanka będzie zbyt zimna, nie wolno jej układać, a próba ułożenia skutkować będzie ponownym wykonaniem robót nawierzchniowych.
14. Jeśli krawężnik przy odtwarzanej nawierzchni jest przewrócony lub zapadnięty należy go wyregulować do właściwego poziomu i zaspoinać przed przystąpieniem do robót nawierzchniowych. Światło krawężnika powinno wynosić 8-16 cm z tym, że musi być ono dostosowane do warunków rzeczywistych aktualnie panujących w ulicy, tj. dopasowane do chodników, wjazdów do bram i przyległych terenów zieleni. W miejscach przejść dla pieszych światło krawężnika nie może być większe niż 2 cm.
15. Jeżeli odtworzenie nawierzchni występuje na krawędzi jedni, przy której brak jest krawężnika poszczególne warstwy konstrukcji nawierzchni należy poszerzać w następujący sposób:
  - a. Podsypka piaskowa ma być szersza od podbudowy o tyle ile wynosi grubość układanej podbudowy,
  - b. Podbudowa ma być szersza od nawierzchni o tyle ile wynosi grubość układanej nawierzchni (patrz rys. 2).
16. Połączenie nawierzchni istniejącej z nowo układaną oraz z krawężnikiem będzie uszczelnione taśmą asfaltową na etapie układania nawierzchni lub zalane odpowiednią do tego typu robót masą zalewową z zasypaniem drobnym kruszywem dwukrotnie. Pierwszy raz bezpośrednio po wykonaniu nawierzchni, a w ramach gwarancji - po raz drugi przed zakończeniem okresu gwarancyjnego – zarządca drogi może zażądać kolejnych uszczelnień połączenia nawierzchni, jeśli zaistnieje taka konieczność (patrz rys. 3).
17. W przypadku robót w chodniku zajmujący pas zobowiązany jest do przełożenia całej szerokości

chodnika w sytuacji, gdy odległość krawędzi wykopu do krawędzi chodnika jest mniejsza lub równa 0,8 m.

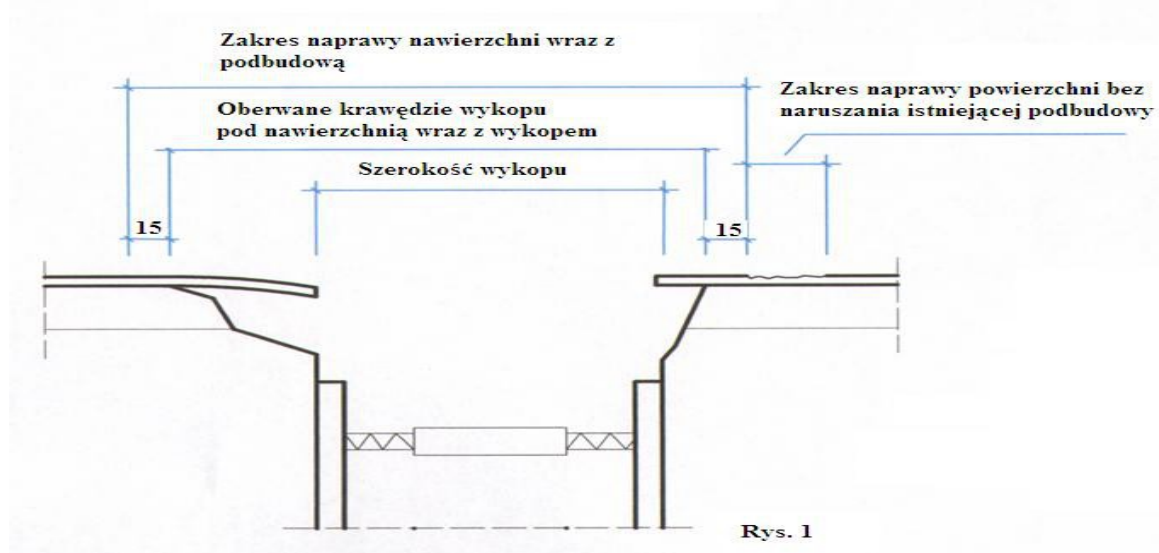
18. Włazy kanałowe, zasuw, hydranty oraz inne urządzenia rewizyjne znajdujące się w poziomie terenu należy wyregulować z dopasowaniem do nawierzchni, tzn. należy im nadać pochylenia zgodne z pochyleniami nawierzchni, w której się znajdują. W przypadku obsadzenia w gruncie należy te urządzenia zabezpieczyć brukiem na podsypce cementowo-betonowej.
19. W przypadku wykonywania studni rewizyjnych należy zastosować włazy typu ciężkiego.
20. Za stan chodników, pasów zieleni, jezdni sąsiednich i ulic dojazdowych do terenu budowy odpowiada zajmujący pas. Obowiązany jest on do zapewnienia bezpieczeństwa ruchu, oczyszczania ulic, po których porusza się jego sprzęt, naprawy ewentualnych zniszczeń powstałych podczas realizacji robót i transportu związanego z budową.
21. W przypadku korzystania przez zajmującego pas z dróg gruntowych ma on obowiązek utrzymania ich w stanie pozwalającym na korzystanie innym użytkownikom oraz na wyrównanie, nadanie właściwego profilu i zawałowanie po zakończeniu robót na całej szerokości pasa jezdni. Nawierzchnię uznaje się za dostatecznie zagęszczoną, gdy nie występują ślady po przejeździe odpowiedniego sprzętu zagęszczającego.
22. Roboty prowadzone w drogach gminnych o nawierzchni gruntowej, nieutwardzonej żadnym kruszywem - w zakresie robót odtworzeniowych musi się znaleźć profilowanie drogi ze spadkami poprzecznymi/podłużnymi, zagęszczenie nawierzchni (nawierzchnię uznaje się za dostatecznie zagęszczoną, gdy nie występują ślady po przejeździe odpowiedniego sprzętu zagęszczającego), oraz uporządkowanie poboczy.
23. Jeżeli roboty prowadzone w drogach gruntowych nieutwardzonych żadnym kruszywem, spowodują rozluźnienie gruntu lub doprowadzą do równoziarnistości nawierzchni i nie będzie można jej zagęścić zajmujący pas ma obowiązek „doziarnić” grunt rodzimy i zapewnić prawidłowe zagęszczenie drogi. „Doziarnienie” nie może być wykonane gruntami spoistymi, które powodowałyby nieprzepuszczalność nawierzchni.
24. Roboty prowadzone w nawierzchni drogi gminnej, gruntowej, utwardzonej kruszywem - w zakresie robót odtworzeniowych musi się znaleźć wykonanie w tej drodze nawierzchni tłuczniowej (kruszywo kamienne lub betonowe, w zależności od sposobu utwardzenia istniejącej nawierzchni) na całej szerokości pasa jezdni i o grubości równej warstwie istniejącego utwardzenia, lecz nie mniej niż 10 cm po zagęszczeniu o przekroju poprzecznym dostosowanym do istniejącej drogi oraz o rzędnej niwelety równej niwelecie drogi jaka była przed przystąpieniem do robót. Zarządca drogi może zażądać korekty niwelety w celu zmiany spływu wód opadowych lub w celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej posesji położonych przy tej drodze. Nawierzchnię uznaje się za dostatecznie zagęszczoną, gdy nie występują ślady po przejeździe odpowiedniego sprzętu zagęszczającego.
25. Wykopy prowadzone w drodze gruntowej winny być zagęszczone zgodnie z pkt VI ppkt 6 z zastrzeżeniem wykonania wierzchniej warstwy gr. 20 cm z kruszywa kamiennego lub betonowego, z dostosowaniem do rzędnej istniejącej niwelety drogi.
26. W przypadku prowadzenia robót w drodze o nawierzchni z płyt żelbetowych, nawierzchnię należy odtworzyć w następujący sposób: po zagęszczeniu wykopu należy wyprofilować teren objęty prowadzeniem robót, wykonać piaskową warstwę odsączającą gr. 10 cm, podbudowę z kruszywa kamiennego łamanego gr. 10 cm, warstwę podsypkową z piasku gr. 5-8 cm, a następnie ułożyć zdjęte płyty żelbetowe. Popękane w czasie robót płyty należy wymienić na całe.
27. W przypadku korzystania przez zajmującego pas z dróg o nawierzchni z destruktu asfaltowego naprawy należy wykonać z tego materiału z zamknięciem nawierzchni powierzchniowo przez skropienie emulsją asfaltową szybko rozpadową i zasypaniem grysem bazaltowym. Warstwy ścieralne oraz warstwy konstrukcyjne należy odtworzyć tak samo jak warstwy istniejącej nawierzchni.
28. Zajmujący pas, po zakończeniu prac, ma obowiązek (przy braku chodników przy nawierzchni asfaltowej) ewentualne pobocza uporządkować, uprzątnąć i wyrównać teren.
29. Naprawa chodników ma polegać na odbudowaniu ich do stanu pozwalającego na prawidłowe i bezpieczne użytkowanie i do stanu nie gorszego niż przed przystąpieniem do robót ziemnych. Popękane płyty chodnikowe lub kostki mają zostać wymienione na całe. Krawężniki na ławie betonowej i obrzeża ustawione prawidłowo i zafugowane.
30. Jeżeli w ramach odtworzenia nawierzchni będzie konieczne ustawienie krawężnika przy istniejącej nawierzchni, należy go ustawić na ławie betonowej z oporem, a styk krawężnika i nawierzchni uszczelnić odpowiednią masą zalewową (rys.3).

31. Po zakończeniu robót zajmujący pas zobowiązany jest do odtworzenia oznakowania poziomego i pionowego.
32. Wszystkie roboty drogowe należy prowadzić zgodnie z Europejskimi i Polskimi Normami, zasadami sztuki budowlanej i technologiami przewidzianymi dla tych robót (z obostrzeniem odnośnie zagęszczenia gruntu) oraz obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.
33. W przypadku prowadzenia robót w styczności z urządzeniami obcymi lub przy kolizjach z urządzeniami obcymi na protokole odbioru należy uzyskać podpis posiadaczy tych urządzeń (zalecana obecność przedstawiciela tych instytucji w komisji ds. odbioru).

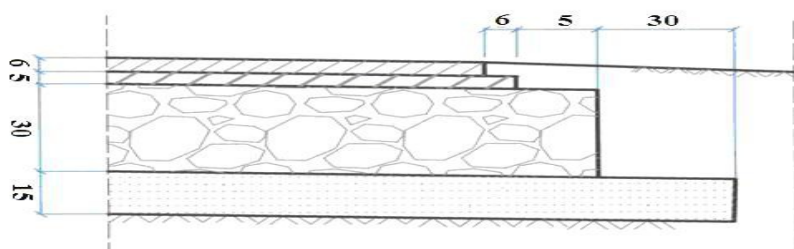
UWAGI:

Jakiegokolwiek ewentualne odstępstwa od wyżej wymienionych warunków, wymagają pisemnej zgody zarządcy drogi lub jego uprawnionego przedstawiciela.

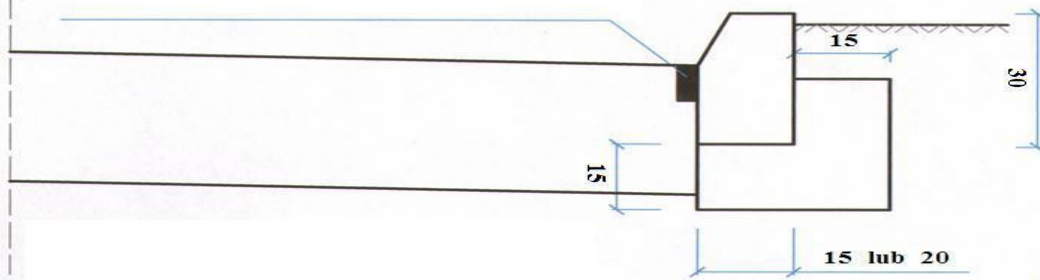
Zarządca drogi zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszych warunków, w tym, ale nie wyłącznie, w zależności od charakteru prac, użytej technologii, jak i warunków pogodowych w okresie zajęcia pasa.

Zasada wykonania krawędzi jezdni bez krawężnika

Uszczelnienie asfaltową masą zalewową lub asfaltem lanym przy ustawieniu krawężnika do istniejącej nawierzchni

Rys. 3